

Минбарга чиққанда салом бериш ва хутба вақтида ортиқча ҳаракат қилмаслик

08:54 / 01.11.2024 1162

لَّا إِلَهَ إِلَّا يُصَرِّخُ بِنَعْمَانَ
لَّا إِلَهَ إِلَّا مُلْكٌ وَهُوَ يَعْلَمُ
إِذَا دُعَ صَرِّخَ مَلَسَ وَهُوَ يَأْمُلُ
جَاهَامَ نَبَأً وَرَمَسَ
يُعْفَشَلَأً.

Жобир розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васаллам қачон минбарга чиқсалар,
салом берар әдилар».

Ибн Можа ва Шофеъий ривоят қилишган.

هُللا يَضْرِبُ رُّؤْسَهُ يَبْأَنُ
هُللا يَلْصَبُ نَعْنَاعُ
أَضَوْتُ نَمَّ مَلَسَ وَيَلْعَبُ
يَتَأْمُثُ بَعْضُ وَلَا نَسْحَافُ
عَمْتُ سَأَوْ آنَدَفَةَ مُجْلَلَا
هَنْيَبُ أَمْهَلَ رَفْعَهَ تَصْنَأُونَ
هَلَالَهُ دَاهِرَةَ مُجْلَلَنْيَبَوْ
دَقَفَ صَحْلَلَا سَمْنَمَوْ مَأْيَأْ
مُلْسَمَوْ يَذْمَرْتَلَأُورَ.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Ким яхшилаб таҳорат қилса-ю, сұнгра жумага бориб, яқинроқ жойга ўтирса, тингласа, жим турса, унинг бу билан ўтган жума орасидаги ва яна зиёда уч кунлик (гуноҳлари) мағфират қилинади. Ким майда тошларни түғрилаб олса, ортиқча иш қилибди», - дедилар».

Термизий ва Муслим ривоят қилишган.

Имом Нававий раҳматуллоҳи алайҳ айтадилар: «Яхшилаб таҳорат қилса»дан мурод «ғұсл қилса» деганидир, чунки покликнинг энг

мукаммали ғуслдир».

Таҳорат чоғи унинг фарз, вожиб, суннат ва мустаҳблариға қатъий риоя қилиш, ҳаром ва макрухларидан батамом сақланиш талаб этилади.

Аллоҳ таоло жума кунидаги фазилатли ва савобли ишлар боис ўн кунлик кичкина – сағира гуноҳларни кечиради. Жуманинг фазли ва баракаси сабабли инсон гўзал одоб ва чиройли хулқлар билан безанади, қалбида иймон нури жўш уради.

لَلَّا يَضْرِبُهُنَّعْ
لَلَّا يَضْرِبُهُنَّعْ
كَبِحَاصِلَتْلُقَّاْذِيْ
مُجْمَلَأْوَتْصِنَأْمَامْ
أَوْرَتْوَعَلْدَقَفْبُطْخَيْ
مَسْخَلَأْ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Жума куни имом хутба қилаётганида шеригингга «Жим тур!» десанг, беҳуда иш қилган бўласан», – дедилар».

Бешовлари ривоят қилишган.

«Беҳуда иш қилган бўласан»дан мурод: ажрдан ноумид бўлибсан, гапирган ҳисобига ўтибсан, хато қилибсан, жуманинг фазилатини кетказибсан, жумадан пешиннинг савоби билан чиқибсан...

Умар розияллоҳу анху айтадилар: «Жума намози икки ракъатдир. Мукаммалдир, қаср әмасдир. Буни Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам эълон қилдилар. Ким бундан бошқача йўл тутса, ёлғон тўқибди» (Аҳмад ривоят қилган).

Имом хутба қилаётган пайтда жим туриш талаб этилади.

لَعَلَّكُمْ وَأَنْصِتُوْا لَهُ فَاسْتَمِعُوا الْقُرْءَانُ قُرِئَ وَإِذَا

«Құръон тиловат қилинганда унга қулоқ солинглар ва жим туриңглар! Шояд раҳм қилинсанғиз» (Аъроф сураси, 204-оят).

Қози Байзовий раҳимаҳуллоҳ айтадилар: «Бу оят аслида намоз пайтидаги ҳолатга тегишли. Чунки ўша пайтларда имом намоз ўқиётганида иқтидо қилғанлар бемалол гапиришарди. Бу эса, албатта, имомнинг қироатида қийинчилик туғдирарди. Шунинг учун Аллоҳ таоло уларни жим туришга буюрди. Бу оят хоҳ намозда, хоҳ бошқа ҳолатда бўлсин, Қуръон ўқилаётган пайтда жим туришга тарғибдир».

«Тафсири Жалолайн»да: «Хутбада Қуръон ояллари борлиги сабабли хутба пайтида гапиришдан қайтарилди», – дейилгән.

هُلْلَيْضَرِسْأَبَعْنْبَارَنَع
هُلْلَأُلْوُسَرَلَاقْ لَاقْ أَمْهَنَع
هَمْلَسَوْهَيَلَعْ هَلْلَالَص

ةَعْمُجْلًا مَوِيْ مَلَكَتْ نَمْ
 لَثَمَكَ وَهَفُطْخَيْ مَمْإِلَا وَ
 يَدْلَا وَرَافْسَأْلَمْحَيْ رَامْحَلَا
 تَسْيَلْ تِصْنَأْ هَلْلُوقَيْ
 رَازْبُلَا وَدَمْحَأْوَرْ . ةَعْمُجْهَلْ
 يَنْأَرْبَطْلَا وَ

Ибн Аббос розияллоху анҳумодан ривоят қилинади:

**«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Имом хутба
 қилаётганида гапирган инсон китоб күтариб олган эшакка ўхшайди.
 Ким унга: «Жим тур!» - деса, унинг ҳам жумаси кетибди», -
 дедилар».**

Аҳмад, Баззор ва Табароний ривоят қилишган.

Китоб юкланган эшакка ўхшатилгандан мурод, бу инсоннинг қалби Аллоҳ таолонинг қўрқинчидан холилиги, амри маъруфдан ғоғиллиги, тоатдан юз ўгирганлиги, маъruzани эшитиб, савоб олиш ўрнига ўзини Аллоҳнинг азобига дучор қилганидир.

نَعْلَلْ يَضَرَّرَذْ يَبَأْنَعْ
 مَوِيْ دَجْسَمْلَا تْلَحَدْ بَلَاقْهَنَأْ
 لَلْ يَلْصَبَنَلَا وَةَعْمُجْلَا

بُطْخَيْ مَلَسَ وَهِيَ لَعْ
يَبُأْ نَمْ بِي رَقْ تْسَلَ حَفْ
يَبْنَلْ أَرْقَفْ بْعَكْ نْبْ
مَلَسَ وَهِيَ لَعْ هَلَلَا يَلَصْ
يَبِأْ لْتْلُقَفْ ءَاءَرَبْ رَوْسْ
رَوْسَلْ وَهَدْهْ تَلَزَنْ يَتَمْ
مَلَوْ يَنَمَّ حَتَفْ لَاقْ
عَاسُ تْلَكَمْ مُثْ ، يَنْمَلَكُي
مَلَوْ يَنَمَّ حَتَفْ هُتْلَأْسَ مُثْ
يَلَصْ ٰمَلَفْ ، يَنْمَلَكُي
هِيَ لَعْ هَلَلَا يَلَصْ يَبْنَلَا
كُتْلَأْسَ يَبِأْ لْتْلُقْ مَلَسَ وَ
يَنْمَلَكُتْ مَلَوْ يَنْتَمَّ حَتَفْ

نَمَّ كَلَامٌ يَبْأُلَاقَف
هَتْوَعَلَامٌ إِلَكِتَالَص
يَلَصِّي بَنْلَا يَلِإِتْبَهَذَف
هُتْلُقَفَ مَلَسَوْهِي لَعُهَلَلا
بْنَجَبُ تْنُكِهَلَلا يَبَنَأِي
هَاءَارَبُهُأْرَقَتَهَتْنَأَوْهِي بُأِ
هَهَدَهُتَلَزَنَ يَتَمُهُتْلَأَسَف
مَلَوْيَنَمَهَحَتَفَ هَرُوسَلَا
نَمَّ كَلَامٌ يَلَاقَمُثُ، يَنْمَلَكُي
لَاقَهَتْوَعَلَامٌ إِلَكِتَالَص
هِيَلَعُهَلَلا يَلَصِّي بَنْلَا
هُأَورَ .»يَبْأُلَاقَدَصَ« مَلَسَوْهِ
هُدَمَهَأِ.

Абу Зарр розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Жума куни масжидга кирдим. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам хутба қилаётган эдилар. Убай ибн Каъбнинг ёнига ўтиридим. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Бароат сурасини тиловат қилдилар. Убайга: «Бу сура қачон нозил бўлди?» - дедим. Убай юзини буриштириб қаради. Сўнгра бир оз турдим-да, яна сўрадим. У киши яна юзини буриштирди. Бир оздан кейин яна сўрадим. Яна ўшандай қаради.

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам намозни тугатгач, Убайга: «Мен сиздан Бароат сурасининг қачон нозил бўлганини сўрадим, сиз эса юзингизни бужмайтириб, менга ғазаб қилдингиз, гапирмадингиз», - дедим. Убай: «Сизнинг намозингиз беҳуда кетди. Ажрдан холи бўлди», - деди. Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг олдиларига бордим. «Эй Аллоҳнинг Расули, Убайнинг ёнида эдим. Сиз Бароат сурасини ўқидингиз. Ундан бу суранинг қачон нозил бўлганини сўрадим. Убай менга ғазабнок қаради, жавоб бермади. Сўнгра менга: «Намозингизни фазилатлардан холи қилдингиз», - деди», - дедим. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Убай тўғри айтибди», - дедилар».

Аҳмад ривоят қилган.

لَّا قُنْعَنْ عُلَلْ يَضْرِبُ جُنَاحٌ
صَاقَ وَ يَبْأَنْ دَعَسَ لَّا قَ
لَّا لُجَرَلْ عُنْعُلْ يَضْرِ
يَبْنَلَّا لَّاقَفَ كَلَّةَ مُجْعَلٍ
مَلَسَ وَ يَلْعُبُ لَّا يَلْصَ
نَّالْ لَّاقَ «؟ دَعَسَ أَيْمَلْ

بُطْخَتْ تْنَأْ وْمَلَكَتَيَنَأْ
 هُلَلِإِلَصْ يَبْنَلَلَاقَف
 دَعَسَ قَدَصْ «مَلَسَ وْهَيَلَعْ».
 رَازَبْلَا وَيَلْعَيْ وَبَأْهَارْ

Жобир розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Саъд ибн Абу Ваққос розияллоху анху бир кишига: «Бугун жума
 намозингиз ўрнига тушмади», - деди. Набий соллаллоху алайҳи
 васаллам: «Нега ундай дейсиз, эй Саъд?» - деган эдилар, «Сиз хутба
 қилиб турган пайтингизда бу киши гапирди», - деди. Набий
 соллаллоху алайҳи васаллам: «Саъд түғри айтди», - дедилар».

Абу Яъло ва Баззор ривоят қилишган.

يَضَرْ وْرْمَعْ نْبَهَلَلَادْبَعْ نَعْ
 يَبْنَلَرَنَعْ، اْمُونَعْ هُلَلِإِلَصْ
 مَلَسَ وْهَيَلَعْ هُلَلِإِلَصْ
 ةَثَالَثَةَ عُجْلَأْ رُضْحَيْ «لَاقَ
 وَهَوْ فَعْلَيْ اَهَرَضَحْ لُجَرَرَفَنْ
 وَعْدَيْ اَهَرَضَحْ لُجَرَوْ، اَهَنَمْ طَحْ

نِإِلَّجَ وَنَعَ هَلَلَ اَعَدُ لُجَرَ وَهَفْ
هَعَنَمَءَاشْ نِإِوْهَاطْعَأْءَاشْ
تَاصْنِإِبْ اَهَرَضَحْ لُجَرَوْ
هَبَقَرَ طَخَتَيْ مَلَوِيْتُوْكُسَوْ
يَهَفْ ، مَدَحَأْذُؤِيْ مَلَوِيْمَلْسُمْ
يَتَلَلَهَعْمُجَلَالَيَلِإِهَرَافَكْ
مَيَأْهَثَلَثَهَدَايَزَوْهَيَلَتْ

«يَلَأَعَتَهَلَلَلَوَقَبَكَلَدَوْ»

يُجْزَى فَلَا بِالسَّيِّئَةِ جَاءَ وَمَنْ مِنْهَا خَيْرٌ فَلَهُ بِالْحَسَنَةِ جَاءَ مَنْ

هَأَوْر « يَعْمَلُونَ كَانُوا مَا إِلَّا أَسَيِّئَاتٍ عَمِلُوا الَّذِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Абдуллоҳ ибн Амр розияллоҳу анҳұмодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: «Жумага уч хил одам ҳозир бўлади. Бир одам унга лағв қилиш учун ҳозир бўлади. Унинг жумадан насибаси ўшадир. Бир одам унга дуо қилиш учун ҳозир бўлади. У Аллоҳ азза ва жаллага дуо қиласди. У Зот эса хоҳласа беради, хоҳласа ман қиласди. Яна бир одам унга жимлик ва сукут ила ҳозир бўлади. Ҳеч бир мусулмоннинг елкасини туртиб ўтмайди. Ҳеч кимга озор бермайди. Ана ўша жума унинг учун келаси жумагача ва яна уч кун зиёдаси ила каффоротдир. Чунки Аллоҳ таоло: «Ким бир яхшилик келтирса, унга ўн мисли берилур», - деган».

Абу Довуд ривоят қилган.

«Жума ҳақидаги оят ва ҳадислар» китобидан